Дзяржаўная ўстанова культуры
"Цэнтралізаваная бібліятэчная сетка
Асіповіцкага раёна"
Цэнтральная раённая бібліятэка

Серыя «Героі Савецкага Саюза - асіпаўчане»

ПОМНІМ ГЕРОЯЎ ЗЯМЛІ АСІПОВІЦКАЙ

КАРАЛЁЎ Мікалай Піліпавіч

КАРАЛЁЎ
Мікалай Піліпавіч

(01.07.1906 – 09.04.1972)

БІЯГРАФІЧНАЯ ДАВЕДКА

Нарадзіўся 1 ліпеня 1906 года ў вёсцы Амінавічы Асіповіцкага раёна Магілёўскай вобласці Рэспублікі Беларусь у сям'і селяніна.

Скончыў 7 класаў Пагарэльскай школы Асіповіцкага раёна ў 1922 годзе. Працаваў у сельскай гаспадарцы. У 1928-1930 гадах - на тэрміновай службе ў ЧырвонайАрміі.З 1930 года працаваў на Дуброўскім лесазаводзеімя 1 Мая. З 1932 года – старшынякалгаса “Камунар”, затымкалгаса “Рэкорд” ў Асіповіцкімраёне. Зжніўня 1934 года– старшыняПагарэльскага,затымЯсеньскагасельсаветаў у тымжараёне. Зжніўня 1937 года– намеснікстаршыні, затымстаршыняАсіповіцкагарайвыканкама. Член ВКП (б) з 1939 года.

Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны з ліпеня 1941 года, камандзір партызанскага атрада №210 (176 чалавек). Зстудзеня1943года - камандзір 1-й

Асіповіцкай партызанскай брыгады, ператворанай у ліпені 1943 года ў Асіповіцкую ваенна-аператыўную групу.

Пастановай Савета Народных Камісараў СССР ад 16 верасня 1943года № 1000 - аднаму з дзесяці камандзіраў партызанскіх фарміраванняў Беларускай ССР - М. П. Каралеву прысвоена воінскае званне "генерал-маёр".

З лета 1941 года па лета 1944 г.М .П.Каралёў кіраваў партызанскімі і падпольнымі дзеяннямі ў Асіповіцкім раёне Магілёўскай вобласці. За 3 гады гітлераўцам быў нанесены вялікія страты: ўзарваны тысячы рэек, пушчаныя пад адхон сотні эшалонаў, ўладкована мноства засад, знішчаныя дзясяткі фашысцкіх гарнізонаў, забіта да 10 тысяч салдат і афіцэраў праціўніка. У сакавіку 1943 адкліканы на "Вялікую Зямлю".

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 1 студзеня 1944 года за ўзорнае выкананне баявых заданняў у тыле ворага і асаблівыя заслугі ў развіцці партызанскага руху ў Беларусі генерал-маёру Каралёву Мікалаю Піліпавічу прысвоена званне Героя Савецкага Саюза з уручэннем ордэна Леніна і медалі "Залатая Зорка".

З 1946 года - у запасе. З жніўня 1944 года М. П.Каралёў- старшыня Магілёўскага гарвыканкама. У 1953-1957 гадах - сакратар Хоцімскага райкама КП (б) Б. У 1956 годзе скончыў Вышэйшую партыйную школу пры ЦК КПСС. З 1958 года - на савецкай рабоце ў Магілёве. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР 2-4 скліканняў (1947-1961гг.), член

Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР 2-га склікання (1947-1951гг.).

Памёр 7 красавіка 1972 года. Пахаваны ў Магілёве.

Узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалём “Партызану Айчыннай вайны” 1-й ступені, іншымі медалямі.

ГІСТОРЫЯ ПОДЗВІГА

У першыя дні вайны старэйшага палітрука Каралёва прызначылі начальнікам грамадзянскай абароны. Ён ствараў атрады народнага апалчэння, выязджаў на будаўніцтва абарончых умацаванняў, эвакуіраваў у тыл склады, абсталяванне, насельніцтва. Неўзабаве Асіповіцкі раён быў акупаваны фашысцкімі войскамі. Каралёў быў пакінуты ў тыле ворага для арганізацыі партызанскага руху. У канцы лета 1941 года ў Асіповіцкіх лясах стаў дзейнічаць партызанскі атрад пад яго камандаваннем. У атрад акрамя мясцовага насельніцтва ўлілася група савецкіх байцоў, якія выходзілі з акружэння.

Першым баявым хрышчэннем для партызан Каралёва стаў разгром гітлераўскага гарнізона на станцыі Градзянка. Каралёў сам хадзіў у разведку ў практычна родны пасёлак. Партызаны раніцай праніклі на станцыю і кароткім штурмам разграмілі казарму. Начальніка гарнізона Кубіца захапілі ў ложку.

У верасні 1941 года ў размяшчэнне атрада выпадкова дэсантавалася група лейтэнанта Г. Пыжова, якая мела міны і падрыўнікоў. У хуткім часе была праведзена аперацыя пад кіраўніцтвам Каралёва. У адну ноч ўзляцелі 2 масты на шашэйных дарогах праз раку Свіслач. А на ўчастку Вярэйцы - Талька пайшоў пад адхон першы эшалон праціўніка. Калі ўзрыўчатка скончылася, сталі выходзіць на "жалезку" з ломікамі і гаечнымі ключамі ... Усю зіму фашысты дарэмна спрабавалі ліквідаваць партызанскі атрад Каралёва. Але камандзір добра ведаў гэтыя месцы і ўмела манеўраваў, наносячы гітлераўцам адчувальныя ўдары.

Увесну 1942 года па рашэнні Асіповіцкага падпольнага райкама партыі партызанскія групы аб'ядналі ў партызанскі атрад № 210. Камандзірам прызначылі М. П. Каралёва. У атрадзе было 48 чалавек, але падпольшчыкаў, з якімі атрад падтрымліваў сувязь - больш за 600. З іх дапамогай праводзіліся найбольш удалыя аперацыі. Ладзіліся засады на дарогах, ляцелі пад адхон эшалоны. У маі 1942 года да атрада далучылася 35 рабочых шклозавода "Нёман", якія з дапамогай партызан Каралёва знішчылі шклозавод з аховай, а да лета ў атрад прыйшлі ўсе мужчыны бліжэйшых вёсак, здольныя насіць зброю.

У жніўні 1942 года Каралёў паслаў групу з 4-х чалавек з заданнем прабрацца на Вялікую зямлю і ўсталяваць сувязь з ёй. Партызаны выканалі найцяжкае заданне, прайшоўшы па акупаванай

ворагам тэрыторыі сотні кіламетраў. Позняй восенню 1942 гада з Масквы прыйшла першая вестачка: Каралёва выклікалі на Вялікую зямлю.

Каралёў імкнуўся вярнуцца ў атрад, але яму патлумачылі, што ён патрэбны тут. Ён бываў на маскоўскіх прадпрыемствах, распавядаючы пра партызанскую вайну, выступаў на раённых партыйных канферэнцыях, ездзіў у Казань, сустракаўся з навукоўцамі. У канцы лістапада 1942 года М.І.Калінін ў Крамлі ўручыў М. П.Каралёву ордэн Леніна.

У канцы лютага 1943годаадбыўся V пленум ЦК КП Беларусі, на якім была вылучана ідэя маштабнай аперацыі “рэйкавая вайна”. Першую вылазку ў якасці разведкі боем прапанавалі зрабіць брыгадзе Каралёва. З гэтым адказным заданнем у пачатку сакавіка 1943 года ён вярнуўся ў Асіповіцкі раён.

Эксперымент атрымаўся. Падрыўныя групы брыгады Каралёва, узмоцненыя штурмавымі атрадамі ў адну гадзіну падарвалі і разбурылі ўсе 4 падыходныя чыгуначныя веткі да Асіповічаў. Вузел некалькі дзён практычна бяздзейнічаў. 24 ліпеня 1943года ЦК КП Беларусі прыняў пастанову “Аб разбурэнні чыгуначных камунікацый праціўніка метадам рэйкавай вайны”.

Толькі ў жніўні 1943 года партызаны Асіповіцкага раёна пад камандаваннем Каралёва перабілі 4624 рэйкі, ўзарвалі і спалілі станцыю Брыцалавічы, знішчылі 2 каменна-бетонных масты, пусцілі пад адхон 98 варожых эшалонаў.

Актывізавалі свае дзеянні і падпольшчыкі, якія забяспечваліся партызанамі Каралёва мінамі. Вось некалькі данясенняў падпольных груп, якія генерал-маёр М. П.Каралёў фіксаваў і дакладваў на Вялікую зямлю:

“У ноч з 23 на 24 кастрычніка 1943 года з дапамогай магнітнай міны спалены Асіповіцкі маслазавод;

У ноч з 27 на 28 кастрычніка дыверсійная група з Бабруйска ў вёсцы Кісялевічы ўзарвала штаб гітлераўцаў. Забіта 8 афіцэраў і 3 салдаты;

19.09.1943года падпольная група з Бабруйска з дапамогай магнітнай міны ўзарвала бензасховішча і заправачную калонку на аэрадроме. Згарэла 16 тон бензіну;

3.12.1943года ў Бабруйску падарвана бензасховішча цэнтральнай рамонтнай майстэрні. Згарэла 8 тон бензіну, 52 аўтамашыны, 3 танкі, 12 гармат і будынак майстэрні з усім абсталяваннем ...”.

Позняй восенню 1943года партызанам Каралёва прыйшлося прарываць фашысцкую карную блакаду. У адзін з дзён гітлераўцы прарваліся да штаба партызан, дзе размяшчаўся яшчэ і шпіталь. Каралёў асабіста ўзначаліў адпор ворагу, ужыўшы супраць яго кулямёты і артылерыю. Спачатку ён зымітаваў панічны ўцёк з ўскрайку лесу, а калі фашысты кінуліся ў гушчар, там іх сустрэў пагібельны агонь з усіх бакоў.

У студзені 1944 года з Масквы па рацыі перадалі Указ ПВС СССР ад 1 студзеня 1944 г. аб

прысваенні групе партызан, у тым ліку і М. П.Каралёву, звання Героя Савецкага Саюза. Баявымі ордэнамі і медалямі была ўзнагароджана вялікая група байцоў і камандзіраў Асіповіцкага злучэння. Натхнёныя весткай, партызаны ўзмацнілі ўдары па варожых камунікацыях.

З набліжэннем фронту абстаноўка ўскладнілася. Акупанты чысцілі прыфрантавую паласу. У партызанскім лесе сабралася звыш 25 тысяч уцекачоў. Абараняючы іх, даводзілася стаяць насмерць. Партызаны знішчылі ўсе масты, замініравалі праезную частку дарог, зладзілі лясныя завалы. Асіповіцкая групоўка фашыстаў была адрэзана ад асноўных сіл пад Бабруйскам. Партызаны перашкодзілі навядзенню пантоннага моста праз Бярэзіну ў раёне вёскі Якшыцы.

У канцы чэрвеня 1944 года фронт падышоў ушчыльную.Групе фашысцкіх войскаў ўдалося прарвацца з-пад Бабруйска ў вёску Пагарэлае. Яны мелі намер вырвацца з акружэння ў напрамку Мінска. Але на дарозе іх сустрэлі партызаны злучэння Каралёва. Сам генерал кіраваў грандыёзным боем. Сотні захопнікаў знайшлі сабе тут магілу, шмат здалося ў палон. Аднак ударнай групе, якая складалася прыкладна з 100 фашысцкіх афіцэраў, удалося дасягнуць вёскі Логін, дзе іх чакаў новы партызанскі заслон. Сярод забітых апынуўся гітлераўскі генерал. Неўзабаве падышлі часткі 48-й арміі 1-га Беларускага фронту. Партызаны Каралёва дапамаглі ім у вызваленні горада Асіповічы, сёл Свіслач і Ліпень.

ЛІТАРАТУРА

1. Амінавічы – радзіма Героя [Текст] : пра героя Савецкага Саюза М. П. Каралёва // Асіповіцкі край. – 2007. – 10 крас.(№29). – С. 5 – (Наша малая радзіма)

2. Каминский, В. В бой партизан водил «Король» : [к 100-летию Николая Филипповича Королёва, Героя Сов. Союза, командира 1-й Осипов. партиз. бригады] / В. Каминский // Весн. Магілёва. – 2006. – 16 июня. – С. 3.

3. Королёв Николай Филлипович : Герой Советского Союза, род. в д. Аминовичи // Навечно в сердце народном. – Минск, 1984. – С. 257.

4. Королёв Н. Ф. // Герои Советского Союза : краткий биограф. словарь. В 2 т. Т. 1. – Минск,1987. – С. 735.

5.Королёв Николай Филлипович : [организатор и руководитель партизан. движения в Осипов. р-не, Герой Сов. Союза] // Республика Беларусь : энцикл. в 6 т. / ред. Г. П. Пашков. – Минск, 2007. – Т. 4. – С. 225.

5. Королёв Н. Ф // Их именами названы… – Минск,1987. – С. 302-303.

6. Королёв Николай Филиппович [Текст] : биографические сведения // Гордость и слава

Могилёвщины. – Могилёв, 2005. – Т. 1: Герои Советского Союза. – С. 143.

7.Королёв Николай Филиппович [Электронный ресурс] // Герои страны : интернет проект. – Минск, 2000-2013. – Режим доступа: http://www.warheroes.ru

8.Королёв Николай Филиппович [Электронный ресурс] //Электронный банк документов «Подвиг народа в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. – Режим доступа: http://www.podvignaroda.mil.ru

9.Суслов, А. Славы он не искал : о Герое Сов. Союза Н. Ф. Королёве / А.Суслов // Асіповіцкі край. – 2005. – 25 студз. – С. 3; Рэспубліка. – 2005. – 12 студз.

10.Скульбедов, В. Партизанский генерал : [о Герое Сов. Союза Н. Ф. Королёве, урож. д. Аминовичи Осипов р-на] // Зямля і людзі. – 2005. – 12 студз. – С. 7.

11.Пронькина, А. Одна душа на двоих : [о Николае Филлиповиче Королёве, ген., ком. партиз. отряда, Герое Сов. Союза, урож. Осипов. р-на] / Александра Пронькина // Весн. Магілёва. – 2006. – 19 июля. – С. 4